

Література:

1. DMYTRENKO, Natalia. 2020. Criminological Characteristics of a Person Who Commits Crimes in the Armed Forces of Ukraine. *European Reforms Bulletin*. № 2. P. 8–11.

2. Olena V., Kovalova Maksym V., Korniienko Yurii V. Pavliutin the role of public organizations in ensuring national security of Ukraine. Vol. 37, N° 65 (julio-diciembre) 2020, 136–155. Cuestiones Políticas Esta revista fue editada en formato digital y publicada en julio de 2020, por el Fondo Editorial Serbiluz, Universidad del Zulia. Maracaibo-Venezuela.

3. SHKUTA, Oleh. 2020. Crimes in the Military Sphere: Reasons and Conditions. *European Reforms Bulletin*. № 2. P. 74–77.

4. Dmytrenko Natalia, Oleh Shkuta 2022 Crime in the Armed Forces of Ukraine: criminological characteristics and prevention: monograph Kherson, Ukraine.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-14>

СПЕЦИФІКА ТИПОЛОГІЇ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ТА РЕЄСТРАЦІЙНІЙ СЛУЖБІ

Живко Зінаїда Богданівна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та міжнародного бізнесу,
ВНЗ “Приватне акціонерне товариство
“Львівський інститут менеджменту”,
м. Львів, Україна*

Живко Михайло Олександрович

*кандидат юридичних наук, молодший дослідник,
Науковий центр інноваційних досліджень,
м. Пюссі, Естонія*

Шегинська Анастасія Іванівна

*магістр комп’ютерних наук, магістр психології, молодший дослідник,
Науковий центр інноваційних досліджень,
м. Пюссі, Естонія*

Корупція є однією з найбільш загрозливих проблем сучасного суспільства, особливо у сфері державного управління. Її негативний вплив простежується на всіх рівнях – від економічного зростання до соціальної

справедливості. У цьому дослідженні розглянемо специфіку типології корупційних ризиків у державному управлінні та реєстраційній службі, визначимо основні проблеми та шляхи їх вирішення.

Типологія корупційних ризиків – це систематизація та класифікація різних видів ризиків, які можуть призвести до корупційних дій у певній сфері чи організації. Вона дозволяє визначити, які саме форми корупції можуть виникати в різних умовах, та які чинники сприяють їхньому прояву. Питання типології корупційних ризиків та загалом корупції досліджували В.Вишневський [1], А.Гриценко [2], З.Живко [3], М.Живко [3], В.Задорожний [2], О.Петренко [4], Л.Шевченко [1] та інші. Основні елементи типології корупційних ризиків: класифікація ризиків; виявлення чинників ризику; аналіз вразливих процесів; визначення наслідків корупційних дій (рис.1). Ризики класифікують за такими ознаками: за рівнем управління; за характером діяльності; за типом корупційних дій.

Рис. 1. Основні елементи типології корупційних ризиків

Як бачимо з рис. 1. класифікація ризиків (1) за рівнем управління, підтверджує, що ризики, які виникають на різних рівнях влади, зокрема в центральному, регіональному, місцевому. За характером діяльності ризики, пов'язані з конкретними процесами, такими як державні закупівлі, надання дозволів, реєстрація майна тощо. За типом корупційних ризиків, їх поділяють на прямі (наприклад, хабарництво) та непрямі (наприклад, конфлікт інтересів) форми корупції.

За ознакою виявлення чинників ризику (2) розрізняють організаційні, особистісні та інституційні. Недосконалість системи управління, недостатній контроль за виконанням посадових обов'язків. Низький рівень професійної етики, моральні слабкості, схильність до зловживання владою. Прогалини в законодавстві, відсутність ефективних механізмів контролю та відповідальності.

Аналіз вразливих процесів (3) – визначення, які саме процеси чи функції є найбільш схильними до корупційних впливів (наприклад, розподіл бюджетних коштів, ліцензування).

Визначення наслідків корупційних дій (4) – оцінка впливу корупційних ризиків на ефективність діяльності організації, довіру громадян до влади, економічний розвиток.

Головною метою типології є ідентифікація та розуміння потенційних корупційних загроз для їх подальшого попередження та мінімізації. Це також допомагає у розробці конкретних заходів з протидії корупції, удосконаленні системи управління та підвищенні ефективності анти-корупційної політики.

Корупційні ризики можна класифікувати за кількома критеріями: за рівнем управління: вищий рівень – центральні органи влади (1); середній рівень – регіональні та місцеві органи влади (2); низовий рівень (3) – окремі установи; за характером прояву: прямі корупційні дії (4); приховані форми корупції (5).

Вищий рівень – центральні органи влади (1): корупційні схеми на цьому рівні мають масштабний характер і впливають на стратегічні рішення держави. До них належать такі ризики, як зловживання владою, розкрадання бюджетних коштів, хабарництво. Середній рівень – регіональні та місцеві органи влади (2): тут домінують такі ризики, як зловживання при розподілі державних замовлень, привласнення пільг, махінації з дозволами та ліцензіями. Низовий рівень – окремі установи (3): переважно пов'язані з прямим хабарництвом, службовими підробками та непотизмом. Прямі корупційні дії (4): отримання хабарів, привласнення державного майна, перевищення службових повноважень. Приховані форми корупції (5): конфлікт інтересів, сприяння певним групам осіб, непрозорість у прийнятті рішень.

У державному управлінні корупційні ризики часто виникають через надмірну концентрацію влади, недостатність внутрішнього та зовнішнього контролю, низький рівень професійної етики та відсутність належних санкцій для порушників. Особливо значними є ризики у таких сферах, як закупівлі, розподіл бюджетних коштів, надання пільг та субсидій.

Хочемо зупинитися на корупційних ризиках в реєстраційній службі. Реєстраційні служби, що займаються питаннями реєстрації майна, бізнесу, актів цивільного стану та іншими, є однією з найвразливіших до корупції

сфер. Основні ризики у підрозділах в реєстраційній службі включають: зловживання при видачі дозволів і ліцензій; фальсифікація даних; конфлікт інтересів.

Зловживання при видачі дозволів і ліцензій, коли службовці можуть вимагати хабар за прискорення процесу чи надання дозволу. Іншим ризиком є фальсифікація даних, коли внесення неправдивої інформації до реєстрів в обмін на неправомірну вигоду. Конфлікт інтересів, коли реєстратори мають особистий або фінансовий інтерес у здійсненні реєстраційних дій.

Можна визначити проблеми корупційних ризиків: 1) відсутність прозорості та підзвітності; 2) недосконала правова база; 3) низький рівень професійної етики. 1) Однією з ключових проблем, яка сприяє зростанню корупційних ризиків, є недостатня прозорість та підзвітність у процесі прийняття рішень. Це стосується як державного управління, так і реєстраційної служби. Відсутність відкритих даних та механізмів контролю з боку суспільства створює умови для зловживань. 2) Чинне законодавство часто має прогалини, які дозволяють службовцям уникати відповідальності за корупційні дії. Також, проблемою є недостатньо чітке регулювання деяких аспектів державного управління та реєстраційної діяльності, що відкриває можливості для маніпуляцій. 3) Корупція також є наслідком низького рівня професійної етики серед державних службовців та працівників реєстраційних служб. Брак відповідних етичних стандартів і практик веде до того, що зловживання владою стає звичною практикою.

Шляхи вирішення проблем корупційних ризиків:

1. Посилення внутрішнього та зовнішнього контролю. Необхідно впроваджувати ефективні механізми внутрішнього контролю у державних органах і реєстраційних службах. Це може включати проведення регулярних аудиторських перевірок, моніторинг діяльності службовців, створення антикорупційних відділів.

2. Підвищення прозорості діяльності. Важливо забезпечити відкритий доступ до інформації про діяльність державних органів та реєстраційних служб. Публікація реєстрів, звітів про виконання державних програм та інших документів у відкритих джерелах може значно знизити рівень корупційних ризиків.

3. Покращення правової бази. Необхідно вдосконалювати законодавство, що регулює діяльність державного управління та реєстраційних служб. Важливо запроваджувати чіткіші норми, які б виключали можливість зловживання та забезпечували відповідальність за корупційні дії.

4. Підвищення рівня професійної етики. Слід запроваджувати програми навчання та підвищення кваліфікації для державних службовців та працівників реєстраційних служб, акцентуючи увагу на питаннях етики

та протидії корупції. Введення етичних кодексів та контроль за їх дотриманням також є важливим кроком.

Висновки. Корупційні ризики в державному управлінні та реєстраційній службі є складним та багатогранним явищем, яке вимагає комплексного підходу до вирішення. Виявлення, аналіз і попередження корупційних ризиків повинні стати пріоритетом для держави. Ефективна боротьба з корупцією можлива лише за умови впровадження прозорих механізмів управління, посилення контролю та підвищення професійної етики серед службовців.

Література:

1. Вишневецький В. І., Шевченко Л. В. Корупція в державному управлінні: теоретичні та практичні аспекти. Київ : Вид. дім "Академ-періодика", 2018.

2. Гриценко А. А., Задорожний В. Г. Ризики в системі державного управління. Харків : Видавництво Харківського національного університету, 2019.

3. Живко З. Б., Живко М. О. Рейдерство – форма корупційного перерозподілу власності та загроза безпеці держави. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики* : збірник наукових праць. Харків : Вид-во Харківський ІБС Університету банківської справи НБУ. № 1(8)/2010. С. 156–161.

4. Петренко О. О. Корупційні ризики у сфері реєстрації: правові аспекти. Львів : Видавництво Львівського університету, 2020.